

POLITICA ÎN DOMENIUL AUDIOVIZUALULUI ȘI AL MASS-MEDIEI

Politica UE în domeniul audiovizualului este reglementată de articolele 167 și 173 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Principalul act legislativ din acest domeniu este Directiva serviciilor mass-media audiovizuale, care a fost revizuită în 2018. Principalul instrument al UE în sprijinul sectorului (în special al industriei cinematografeiei) este subprogramul MEDIA al programului „Europa creativă”. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene cere să se respecte „libertatea și pluralismul mijloacelor de informare în masă”.

TEMEI JURIDIC

Nici Tratatul de la Roma, nici Tratatul privind Uniunea Europeană nu au prevăzut competențe directe în domeniul politicii audiovizualului și mass-mediei. Competența Uniunii în politica din domeniul mass-mediei reiese, în schimb, din mai multe articole ale TFUE, care permit elaborarea de politici în diverse sectoare ale mass-mediei și tehnologiei comunicațiilor. Acest lucru este necesar, având în vedere natura complexă a bunurilor și serviciilor mediatice, care nu pot fi caracterizate nici drept bunuri strict culturale, nici drept bunuri strict economice. Temeiul juridic îl reprezintă TFUE, mai exact, articolele 28, 30, 34 și 35 (libera circulație a mărfurilor), articolele 45-62 (libera circulație a persoanelor, serviciilor și capitalurilor), articolele 101-109 (politica în domeniul concurenței), articolul 114 (armonizarea și apropierea în domeniul tehnologiei), articolul 165 (educația), articolul 166 (formarea profesională), articolul 167 (cultura), articolul 173 (industria), articolul 207 (politica comercială comună).

OBIECTIVE

În conformitate cu articolul 167 din TFUE, UE încurajează cooperarea dintre statele membre și, dacă este cazul, sprijină și completează acțiunile acestora în domeniul creației artistice și literare, inclusiv în sectorul audiovizualului. Rolul UE în domeniul audiovizualului este acela de a crea o piață unică a Uniunii pentru serviciile audiovizuale. UE trebuie, de asemenea, să țină seama de aspectele culturale în toate politicile sale. Deciziile se adoptă prin procedura legislativă ordinară.

REALIZĂRI

A. Cadrul de reglementare

1. [Directiva serviciilor mass-media audiovizuale](#) (DSMAV)

În cursul anilor #80, evoluțiile noi ale tehnologiilor de radiodifuziune au condus la o creștere a numărului de posturi de televiziune comerciale în Europa și la posibilitatea de a le recepta emisiunile în mai multe țări. Acest lucru a creat necesitatea unor standarde minime comune, care au fost stabilite pentru prima dată în 1989 în așa-numita [Directivă „Televiziune fără frontiere” \(Directiva 89/552/CEE\)](#). La prima revizuire a directivei, în 1997, s-a introdus „principiul țării de origine”, ceea ce înseamnă că radiodifuzorii se află sub jurisdicția statului membru în care își au sediul. La revizuirea din 2007 s-au adăugat dispoziții care iau în considerare noile servicii, precum „video la cerere” („video on demand” – VOD). [Directiva](#) a fost codificată în 2010 și redenumită Directiva serviciilor mass-media audiovizuale (DSMAV).

Raportul din 2012 al Comisiei privind aplicarea DSMAV și Cartea sa verde din 2013 intitulată [„Pregătirea pentru convergența deplină a lumii audiovizuale: creșterea economică, creația și valorile”](#) sunt axate pe creșterea constantă a convergenței serviciilor mass-media audiovizuale și pe modurile în care se furnizează și se consumă aceste servicii.

Pentru a ține pasul cu evoluțiile recente, în 2016, Comisia a propus încă o [revizuire](#) a DSMAV. Negocierile trilogului interinstituțional cu privire la text au fost încheiate la jumătatea anului 2018. Principalele elemente ale textului convenit includ: (1) modificarea limitei comunicărilor comerciale de la 12 minute pe oră la 20 % pe zi, între orele 6.00 și 18.00; (2) protejarea minorilor de conținutul care îi „poate afecta”, aceeași reglementare aplicându-se emisiunilor tradiționale și serviciilor la cerere; (3) extinderea dispozițiilor referitoare la operele europene la furnizorii de servicii la cerere, care trebuie să se asigure că operele europene reprezintă cel puțin 30 % din cataloagele lor; și (4) încadrarea platformelor de partajare a materialelor video sub incidența DSMAV pentru a combate discursurile de incitare la ură și a-i proteja pe minori de conținutul dăunător. [Directiva modificată \(Directiva \(UE\) 2018/1808\)](#) a fost adoptată de Parlament și de Consiliu la 14 noiembrie 2018.

Pentru a ajuta statele membre să transpună DSMAV revizuită în legislația națională, în 2020 Comisia a adoptat două seturi de orientări: (1) [orientări privind platformele de partajare a materialelor video](#); și (2) [orientări privind operele europene](#). Se preconizează că aceste orientări vor contribui la punerea în aplicare armonizată și la asigurarea respectării directivei. Termenul pentru transpunerea directivei în legislația națională, depășit de majoritatea statelor membre, a fost 19 septembrie 2020. Irlanda, țară în care sunt stabilite cele mai multe platforme de partajare a materialelor video, a fost ultima țară care a anunțat că a adoptat legi prin care transpune directiva, în februarie 2023.

În ceea ce privește protecția minorilor, normele privind DSMAV revizuită au fost completate de recomandările din [1998](#) și [2006](#) privind protecția minorilor și a demnității umane. În 2022 a fost adoptată o nouă strategie referitoare la un internet mai bun pentru copii (BIK +), care urmează [Strategiei europene pentru un internet mai bun pentru copii](#)

din 2012. Aceasta urmărește să asigure protejarea, respectarea și responsabilizarea online a copiilor. Este susținută de [Mecanismul pentru interconectarea Europei](#) și prin programe precum [Orizont Europa](#). Printre diferitele inițiative din acest domeniu se numără programul „[Better Internet for Kids](#)” ([Un internet mai bun pentru copii](#)) și [centrele pentru un internet mai sigur](#). De asemenea, este disponibilă o [versiune adaptată copiilor](#) a strategiei BIK +.

2. [Drepturile de autor pe piața unică digitală](#)

La 17 aprilie 2019, Parlamentul și Consiliul au adoptat [Directiva \(UE\) 2019/790 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală](#). Acest act legislativ a modificat două directive anterioare privind aspecte legate de drepturile de autor (Directiva [96/9/CE](#) și Directiva [2001/29/CE](#)). Directiva urmărește îndeosebi modernizarea normelor privind drepturile de autor pe piața unică digitală, pentru a atinge mai multe obiective fundamentale: (1) îmbunătățirea accesului transfrontalier la conținutul online; (2) mai multe oportunități de a utiliza materiale protejate de drepturi de autor în scopuri legate de educație, cercetare și patrimoniul cultural; (3) o piață a drepturilor de autor care să funcționeze mai bine; și (4) punerea în aplicare a [Tratatului de la Marrakesh](#) în dreptul Uniunii. Noua legislație are cel mai mare impact asupra platformelor online, cum ar fi YouTube, Facebook și Google News.

3. Portabilitatea serviciilor de conținut online în întreaga UE

La 14 iunie 2017, Parlamentul și Consiliul au adoptat [Regulamentul \(UE\) 2017/1128](#) cu scopul de a se asigura că abonații la serviciile de conținut online din propria țară membră a UE, cum ar fi serviciile de furnizare de filme, evenimente sportive, cărți electronice, jocuri video și muzică, pot avea acces la acestea atunci când locuiesc temporar în alte țări ale UE. Acest regulament a fost adoptat după ce în același an au fost adoptate noi norme privind roamingul, care țin de strategia UE privind piața unică digitală.

B. Programe de finanțare și inițiative de sprijin

1. [Europa creativă](#)

Componenta MEDIA a programului „Europa creativă” este menită să facă sectorul audiovizual mai competitiv. La 14 decembrie 2020, Parlamentul și Consiliul s-au înțeles ca următorul program „Europa creativă” (2021-2027) să fie finanțat cu suma de 2,44 miliarde EUR, din care un procent de cel puțin 58 % trebuie alocat componentei MEDIA și un procent de până la 9 % trebuie alocat componentei INTERSECTORIALE, care ține și ea, parțial, de sectorul audiovizual. Consiliul și-a adoptat poziția [în prima lectură](#) la 13 aprilie 2021, iar Parlamentul a [adoptat](#) textul în a doua lectură la 19 mai 2021.

Componenta MEDIA își propune să ajute profesioniștii din domeniul audiovizualului să dobândească noi competențe și, de asemenea, să stimuleze cooperarea și mobilitatea transfrontalieră, precum și inovarea în creația și producția de opere audiovizuale europene, cum ar fi filmele și programele de televiziune (filme de ficțiune, filme pentru copii și de animație, documentare și scurtmetraje), opere interactive (jocuri video) și coproducții europene și internaționale. De asemenea, sprijină circulația, promovarea și distribuția online și în săli de cinema, peste tot în lume, a operelor europene în

noul mediu digital (cu ajutorul platformelor de distribuție și a subtitrării, a dublării și a descrierii audio). Bazându-se pe succesul programelor care l-au precedat, MEDIA și MEDIA Mundus, în 2021 programul MEDIA a sărbătorit 30 de ani de când susține filmele europene.

Componenta sa INTERSECTORIALĂ promovează activități menite să ajute mass-media să se adapteze la provocările structurale și tehnologice cu care se confruntă, inclusiv prin dezvoltarea unui peisaj mediatic liber, diversificat și pluralist, a jurnalismului de calitate și a alfabetizării mediatică.

2. [Planul de acțiune pentru sectorul mass-mediei și cel audiovizual](#)

În decembrie 2020, Comisia a lansat un plan de acțiune intitulat „Mass-media europeană în deceniul digital: plan de acțiune pentru sprijinirea redresării și transformării”. Aceste sectoare, puternic lovite de criza provocată de coronavirus, rămân esențiale pentru „democrație, diversitatea culturală și autonomia digitală a Europei”. Planul de acțiune se axează pe trei domenii de activitate și pe zece acțiuni concrete menite să ajute sectorul: (1) să-și revină în urma crizei (și anume, prin înlesnirea accesului la sprijinul UE, prin stimularea investițiilor și prin lansarea inițiativei „NEWS”, care reunește măsuri și sprijin), (2) să se transforme, grație stimulării investițiilor, astfel încât să poată adopta tranziția digitală și pe cea verde (și anume, prin încurajarea creării de spații europene ale datelor mediatică, prin promovarea unei coaliții sectoriale europene a realității virtuale și a realității augmentate și prin facilitarea discuțiilor și a acțiunilor care dau posibilitatea acestui sector să devină neutru din punct de vedere climatic până în 2050); și, în fine (3) să le ofere persoanelor și firmelor din Europa posibilitatea de a iniția un dialog cu sectorul audiovizual, să promoveze talentele mediatică europene, să capaciteze persoanele din Europa și să întărească cooperarea dintre autoritățile de reglementare.

3. [Educația în domeniul mass-mediei](#), pluralismul și libertatea

Educația în domeniul mass-mediei este capacitatea de a accesa mijloacele de comunicare în masă, de a înțelege și de a evalua cu spirit critic diferite aspecte ale acestora și ale conținutului acestora și de a comunica în diverse contexte. Este o competență fundamentală pentru tânăra generație și pentru adulți. UE consideră că educația în domeniul mass-mediei este un factor extrem de important pentru implicarea activă în societatea informațională actuală. [Concluziile Consiliului](#) din 30 mai 2016 privind dezvoltarea competențelor mediatică și a gândirii critice cu ajutorul educației și formării subliniază că competențele mediatică sunt mai importante ca oricând în epoca internetului și a platformelor de comunicare socială și că ele trebuie să facă parte integrantă din educația și formarea de la toate nivelurile. În plus, în 2019 Comisia a organizat prima sa Săptămână dedicată educației în domeniul mass-mediei la scară europeană și a convocat o reuniune a Grupului de experți privind educația în domeniul mass-mediei, care reunește diferite părți interesate și se întrunește o dată pe an. Și revizuirea din 2018 a DSMAV a consolidat rolul educației în domeniul mass-mediei [articolul 33 litera (a) și articolul 28 litera (b)]. În plus, în cadrul componentei MEDIA a programului „Europa creativă” a fost lansat un nou program de educație în domeniul mass-mediei (2021-2027).

Pluralismul mass-mediei înseamnă nevoia de transparență, libertate și diversitate în peisajul mediatic. În 2011, Institutul Universitar European a înființat Centrul pentru pluralism și libertate în mass-media, cofinanțat de UE. În plus, în 2016 UE a implementat [Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei](#) (MPM) în toate statele membre și în anumite țări candidate. Acesta este un instrument științific conceput pentru a identifica riscurile potențiale la adresa pluralismului mass-mediei, pe baza unui set de indicatori.

Pentru a lua mai multe măsuri de protejare a libertății și pluralismului mass-mediei, Comisia a adoptat la 16 septembrie 2022 un nou act legislativ intitulat [Legea europeană privind libertatea mass-mediei](#). Propunerea urmărește să stabilească mecanisme menite să sporească transparența, independența și responsabilitatea acțiunilor care afectează piețele mass-media, libertatea și pluralismul în UE. În prezent aceasta parcurge procedura legislativă ordinară. În cadrul acestei proceduri, Parlamentul și-a adoptat mandatul de negociere la [3 octombrie 2023](#), iar Consiliul, la [21 iunie 2023](#). Negocierile din cadrul trilogului se desfășoară în prezent cu scopul de a se încheia înainte de viitoarele alegeri europene din iunie 2024.

4. Alte inițiative

Patrimoniul cinematografic european

La 16 noiembrie 2005, Parlamentul și Consiliul și-au publicat [recomandarea privind patrimoniul cinematografic și competitivitatea activităților industriale conexe](#), în care statele membre sunt invitate insistent să colecteze, să catalogheze, să păstreze și să restaureze metodic patrimoniul cinematografic al Europei, astfel încât să poată fi transmis generațiilor viitoare. Statelor membre li se solicită și să semnaleze din doi în doi ani ce au întreprins în acest context, astfel încât Comisia să poată elabora un raport privind punerea în aplicare pe baza acestor informații. Promovarea patrimoniului audiovizual al Europei este, la rândul ei, menționată explicit printre prioritățile componentei MEDIA a noului program „Europa creativă”.

În plus, pe durata Festivalului de Film de la Cannes, UE organizează discuții și dezbateri pe diferite teme, cum ar fi finanțarea filmelor, distribuția de film, atragerea unui public mai larg și inovarea. În 2005 a fost lansat [Forumul filmului european](#), ca o platformă de dialog structurat între factorii de decizie politică și sectorul audiovizual. În 2004, a fost introdus premiul „Nou talent din UE”, pentru a promova activitatea unor tineri regizori europeni care au beneficiat de formare sponsorizată prin MEDIA. Premiul european „Border Breakers” a fost un premiu pentru tinerii artiști introdus în 2004 și cofinanțat de programul „Europa creativă”. În 2019 premiul a fost redenumit Premiul [„Music Moves Europe”](#).

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul a subliniat că UE ar trebui să stimuleze creșterea și competitivitatea sectorului audiovizual, recunoscând totodată importanța generală a acestuia pentru conservarea diversității culturale.

1. Directiva serviciilor mass-media audiovizuale (DSMAV)

Rezoluțiile Parlamentului referitoare la televiziune din anii #80 și de la începutul anilor #90 cereau în mod repetat standarde tehnice comune pentru difuzarea directă prin satelit și pentru televiziunea de înaltă definiție. Adoptarea DSMAV în 2010 a fost rezultatul negocierilor dintre Parlament și Consiliu, în care s-a ținut seama de majoritatea preocupărilor semnalate de Parlament la prima lectură.

Parlamentul urmărește îndeaproape punerea în aplicare a DSMAV. În [rezoluția sa din 2013 referitoare la punerea în aplicare a Directivei serviciilor mass-media audiovizuale](#), Parlamentul a prezentat mai multe observații și recomandări, în special în ceea ce privește accesibilitatea, promovarea operelor audiovizuale europene, protejarea minorilor, publicitatea, provocările viitoare și concurența internațională.

În rezoluția sa din [2013 referitoare la televiziunea conectată](#), Parlamentul a invitat Comisia să evalueze dacă este necesar să se revizuiască DSMAV și alte cerințe actuale prevăzute de reglementările privind rețelele și mass-media. Nevoia unei revizui se referă mai ales la normele privind ușurința găsirii platformelor și la accesul nediscriminatoriu la acestea, la lărgirea noțiunii de platformă și la adaptarea instrumentelor existente la noile evoluții.

Într-o [rezoluție din martie 2014 referitoare la pregătirea pentru convergența deplină a lumii audiovizuale](#) (ca răspuns la Cartea verde a Comisiei pe aceeași temă), Parlamentul observă convergența piețelor și subliniază că trebuie menținute accesul și ușurința găsirii și trebuie garantate diversitatea și modelele de finanțare.

Ca urmare a încheierii negocierilor referitoare la DSMAV revizuită, legea revizuită se aplică în prezent nu doar radiodifuzorilor, ci și platformelor de video la cerere și de partajare a materialelor video cum ar fi Netflix, YouTube și Facebook, precum și transmisiunilor în direct pe platformele de partajare a materialelor video. Negociatorii Parlamentului au reușit, de asemenea, să obțină o protecție mai mare pentru copii, norme mai stricte în materie de publicitate și să prevadă cerința ca cel puțin 30 % din conținutul distribuit prin canale de televiziune și platforme de video la cerere să fie produs în UE. În martie 2023 Comisia CULT a adoptat un proiect de [raport referitor la punerea în aplicare](#) a DSMAV revizuite în 2018, în care deputații solicită accelerarea armonizării pieței mass-media audiovizuale din UE. De asemenea, a fost comandat un [studiu](#) pe această temă.

2. Europa creativă

Bazându-se pe rezoluția sa din [2011 referitoare la cinematograful european în era digitală](#), [Rezoluția Parlamentului European din 28 aprilie 2015 referitoare la filmul european în era digitală](#) exprimă sprijinul ferm pentru realizatorii de film europeni, subliniind rolul pe care îl joacă sprijinul financiar asigurat prin subprogramul MEDIA al programului „Europa creativă” 2014-2020. Aceasta subliniază importanța educației cinematografice și a atragerii unui public mai larg.

[Rezoluția Parlamentului European din septembrie 2012 referitoare la distribuirea online a operelor audiovizuale în Uniunea Europeană](#) analizează aspecte ale dreptului de autor și provocările reprezentate de disponibilitatea în format digital a operelor audiovizuale. Într-o rezoluție din martie 2017 referitoare la punerea în aplicare

a programului „Europa creativă” 2014-2020, deputații au evidențiat cât sunt de importante un buget adecvat, procedurile administrative simplificate și sprijinul pentru ca organizațiile sau proiectele de mici dimensiuni să aibă acces la finanțare.

3. [Planul de acțiune pentru sectorul mass-mediei și cel audiovizual](#)

Într-o [rezoluție](#) din octombrie 2021 referitoare la planul de acțiune pentru mass-media din 2020 al Comisiei, deputații europeni au cerut să se creeze un fond permanent al UE pentru mass-media de știri, pentru a apăra independența jurnalismului european; ei au atenționat că diversitatea mass-mediei este în pericol din cauza concentrării proprietății și a acaparării statelor și au subliniat că trebuie combătute urgent „efectele perturbatoare foarte mari” pe care le produc platformele online globale.

4. Educația în domeniul mass-mediei

Într-o [rezoluție](#) din decembrie 2008, referitoare la competența mediatică în lumea digitală, deputații au pus în evidență rolul central pe care îl are educația în domeniul mass-mediei pentru cultura politică și participarea activă a cetățenilor Uniunii. Această rezoluție a marcat un pas important în direcția unei acțiuni mai ample a UE în acest domeniu.

În [rezoluția](#) Parlamentului din 2019 referitoare la ingerințele electorale externe și dezinformarea în procesele democratice naționale și europene, statele membre erau invitate insistent să includă cursuri speciale privind educația în domeniul mass-mediei în programele lor școlare, pentru a îmbunătăți educația în domeniul mass-mediei de la o vârstă fragedă. Parlamentul a acordat din nou o atenție deosebită acestui subiect în [rezoluția](#) sa din 2020 referitoare la consolidarea libertății mass-mediei.

5. [Premiul LUX - Premiul european de film al publicului](#)

Premiul LUX – Premiul european de film al publicului - este organizat de Parlament și de Academia Europeană de Film. El își propune să promoveze distribuția și vizibilitatea filmelor europene în întreaga Uniune, invitând spectatorii europeni să devină protagoniști activi și să își voteze filmele preferate și oferind subtitrări ale celor trei filme nominalizate pentru premiu în cele 24 de limbi oficiale ale UE și pentru persoanele surde și cu deficiențe de auz.

Katarzyna Anna Iskra

10/2023

